

Redakcja naukowa
Magdalena Steciąg
Marian Bugajski

Zielonogórskie
SEMINARIA
językoznawcze
2013

ZIELONOGÓRSKIE
SEMINARIA JĘZYKOZNAWCZE

2013

**Tożsamość
w komunikowaniu**

Redakcja naukowa

Magdalena Steciąg
Marian Bugajski

Zielona Góra 2014

RADA WYDAWNICZA

Andrzej Pieczyński (*przewodniczący*), Marian Adamski, Rafał Ciesielski, Michał Drab,
Beata Gabryś, Bohdan Halczak, Marian Nowak, Anna Walicka, Krzysztof Witkowski,
Zdzisław Wołk, Van Cao Long, Ryszard Błażyński (*sekretarz*)

KOMITET WYDAWNICZY

Marzanna Uździcka (*przewodnicząca*), Magdalena Hawrysz (*sekretarz*),
Anna Wojciechowska (*sekretarz*)

RADA NAUKOWA

Alena Jaklová (Czechy / Czeskie Budziejowice), Ałła Krawczuk (Ukraina / Lwów),
Matthias Rammelmeyer (Niemcy / Bonn), Stanisław Borawski (Polska / Zielona Góra),
Marian Bugajski (Polska / Zielona Góra), Marek Cybulski (Polska / Łódź), Elżbieta
Umińska-Tytoń (Polska / Łódź)

Wersja pierwotna drukowana

RECENZJA

Małgorzata Kita

REDAKCJA

Beata Szczeszek

KOREKTA

Izabela Bohdanow

REDAKCJA TECHNICZNA

Anna Strzyżewska

© Copyright by Uniwersytet Zielonogórski
Zielona Góra 2014

ISBN 978-83-7842-142-9

ISSN 2299-4572

OFICyna WYDAWNICZA UNIWERSYTETU ZIELONOGÓRSKIEGO

65-246 Zielona Góra, ul. Podgórna 50, tel./faks (68) 328 78 64
www.ow.uz.zgora.pl, sekretariat@ow.uz.zgora.pl

SPIS RZECZY

Wprowadzenie	7

TOŻSAMOŚĆ W PERSPEKTYWIE JĘZYKOZNAWCZEJ

Marian Bugajski, <i>Kilka uwag o pojęciu tożsamości</i>	11
Marzanna Uździcka, <i>Tożsamość, samoidentyfikacja, identyfikacja</i>	25
Magdalena Steciąg, <i>Tropienie tożsamości – inspiracje językoznawcze</i>	37

TOŻSAMOŚĆ W PERSPEKTYWIE KOMUNIKACYJNEJ

Marcin Zgiep, <i>Tożsamość deliberatywna</i>	51
Sławomir Kufel, <i>Komunikacja memowa w perspektywie kognitywnej</i>	65
Beata Drabik-Fraćzek, <i>„Twarz” jako tożsamość (w ujęciu Ervinga Goffmana, Penelopy Brown i Stevena Levinsona) i strategię jej obrony, ochrony oraz naruszania w komunikacji interpersonalnej</i>	73

WOKÓŁ TOŻSAMOŚCI NARODOWEJ

Monika Kaczor, <i>Językoznawcze ujęcie problemu polskiej tożsamości narodowej w czasopiśmie „Polityka”</i>	87
Beata Grochala, <i>Sport a tożsamość narodowa. Językowe przejawy budowania wspólnoty obecne w komentarzach sportowych</i>	99
Kaja Rostkowska, <i>Transformacje tożsamości żydowskich emigrantów na podstawie wywiadów Teresy Torańskiej z tomu „Jesteśmy. Rozstania ’68”</i>	109
Sylwia Wodzińska, <i>Becoming Israeli, becoming Hebrew – sociolinguistic landscapes of Israel</i>	121

WOKÓŁ TOŻSAMOŚCI GRUPOWEJ I JEDNOSTKOWEJ

Artur Rejter, <i>Problematyka tożsamości w dyskursach dotyczących płci</i>	137
Jakub Rawski, <i>Pomiędzy „gender” a „queer”. Kwestia uświadomienia tożsamości seksualnej na przykładzie filmu „Sala samobójców” Jana Komasy</i>	147
Małgorzata Dawidziak-Kładoczna, <i>„Słoje”, „słoiki” i „słowiczki” kontra „lokalesi”, „rodowici” i „slumsy”, czyli jak warszawianie postrzegają przyjezdnych i jak przyjezdni postrzegają warszawian</i>	161
Dorota Szagun, <i>Sarmata na marsowym polu. Językowe wyznaczniki tożsamości szlacheckiej na przykładzie fragmentu XVIII-wiecznej sylwy</i>	173
Magdalena Jurewicz-Nowak, <i>Konwersacyjne nacechowanie stylistyczne jako sygnał więzi wspólnotowych na materiale kazań dziewiętnastowiecznych Józefa Męcińskiego</i>	181

Iwona Pałucka-Czerniak , <i>Na tropie społecznej przynależności adresatów kazań Józefa Męcińskiego (XIX w.) – analiza wyborów językowostylistycznych</i>	193
Igor Borkowski , <i>Nekrolog zakonny jako tekst tożsamościowy</i>	207
Urszula Majdańska-Wachowicz , <i>Uwarunkowania komunikacyjne a pododmiany recenzji muzycznej (na przykładzie recenzji twórczości grupy Depeche Mode)</i>	219
Joanna Malon , <i>Tożsamość publicysty – ślady mizantropii w „Dziennikach” Stefana Kisielewskiego</i>	231

TOŻSAMOŚĆ W INTERNECIE

Barbara Koc-Kozłowiec , <i>Tożsamość w komunikowaniu zapośredniczonym przez komputer</i>	243
Marta Więckiewicz , <i>„Często zmieniane nicki gwarancją higieny forumowej” – problem percepcji tożsamości użytkownika forum internetowego w kontekście operowania nickami</i>	253
Piotr Kładoczny , <i>Miłośnicy zegarków i zegarów – ich wizerunek i tożsamość w Internecie</i>	265

TOŻSAMOŚĆ W EDUKACJI

Jesper Tingaard Svendsen , <i>The power of the textbook: A framework for analysing the construction of pedagogic identities and pedagogic knowledge in textbooks</i>	281
Andrzej Postawa , <i>Komunikowanie na forum w trójwymiarowym systemie percepcji zmysłów</i>	289
Dorota Amborska-Głowacka , <i>Relacje komunikacyjne typu instant w przestrzeni dydaktycznej</i>	305
Ała Krawczuk , <i>O względności normy w zakresie ogólnopolskiej etykiety językowej – rzutowanie na sytuację języka polskiego na Ukrainie</i>	315

ZAGADNIENIA ONOMASTYCZNE

Iwona Żuraszek-Ryś , <i>Nazewnicze przejawy „nowej” tożsamości. O roli animów w oswojaniu przestrzeni miejskiej w powojennej Zielonej Górze i okolicy</i>	347
Dominik Łukowiak , <i>Apelatywizacja nazw własnych z obszaru literatury (na materiale z języka ogólnego i slangu młodzieżowego)</i>	357

CONTENTS

Introduction	7

IDENTITY IN THE LINGUISTIC PERSPECTIVE

Marian Bugajski , <i>A Few Words about the Concept of Identity</i>	11
Marzanna Uździcka , <i>Identity, self-identification, identification</i>	25
Magdalena Steciąg , <i>Tracing Identity: Linguistic Inspirations</i>	37

IDENTITY IN THE COMMUNICATIVE PERSPECTIVE

Marcin Zgiep , <i>Deliberative identity</i>	51
Sławomir Kufel , <i>Memes communication in the perspective of cognitive science</i>	65
Beata Drabik-Frańczek , „Face” as an identity (according to Goffman and Brown & Levinson); strategies of its defense, protection and breaching in interpersonal communication	73

TOWARDS THE NATIONAL IDENTITY

Monika Kaczor , <i>Polish Language Approach of the Problem of Polish National Identity in the Journal “Polityka”</i>	87
Beata Grochala , <i>National identity and sports. The linguistic manifestations of community building in sports commentary</i>	99
Kaja Rostkowska , <i>“Jesteśmy. Rozstania ’68” [We are. The farewells of ’68] by Teresa Torńska. Transformations of Jewish emigrants’ identities</i>	109
Sylwia Wodzińska , <i>Becoming Israeli, becoming Hebrew – sociolinguistic landscapes of Israel</i>	121

TOWARDS THE GROUP AND PERSONAL IDENTITY

Artur Rejter , <i>The Identity Issue in Discourses Regarding Gender</i>	137
Jakub Rawski , <i>Between the gender and queer. Using the film “Suicide Room” by Jan Komasa as an example to explain problems with sexual identity awareness</i>	147
Małgorzata Dawidziak-Kładoczna , <i>Jars vs lokales, natives and slums – how Warsaw inhabitants perceive incomers and how incomers perceive Warsaw inhabitants</i>	161
Dorota Szagun , <i>Sarmat on the Campus Maritus. Linguistic determinants of noble identity on the basis of fragment from the 18th century silva</i>	173
Magdalena Jurewicz-Nowak , <i>Conversational stylistic marking as a sign of the community ties on the material of sermons by Joseph Męciński (XIX c.)</i>	181
Iwona Pałucka-Czerniak , <i>On the track of social affiliation of the recipients of sermons by Joseph Męciński (XIX c.) – the analysis of linguistic and stylistic choices</i>	193

Igor Borkowski , <i>Monastic obituaries as identity texts</i>	207
Urszula Majdańska-Wachowicz , <i>Music review and its varieties with respect to the communication situation (on the basis of Depeche Mode music reviews)</i>	219
Joanna Malon , <i>Identity of a columnist: the traces of misanthropy in Stefan Kisielewski's "Diaries"</i>	231

IDENTITY IN INTERNET

Barbara Koc-Kozłowiec , <i>Identity in computer mediated communication (CMC)</i>	243
Marta Więckiewicz , <i>"Often changed nicknames as a guarantee of online forum hygiene" – the problem of the user's identity perception in the context of using nicknames</i>	253
Piotr Kładoczny , <i>Clock and Watches Enthusiasts Club – Their Picture and Identity in the Internet</i>	265

IDENTITY IN EDUCATION

Jesper Tingaard Svendsen , <i>The power of the textbook: A framework for analysing the construction of pedagogic identities and pedagogic knowledge in textbooks</i>	281
Andrzej Postawa , <i>Communication on the forum in a three-dimensional sensory perception system</i>	289
Dorota Amborska-Głowacka , <i>Instant relationship in the educational communication</i>	305
Ała Krawczuk , <i>On the relativity of norms of Polish Language Etiquette: projecting on the situation of Polish language in Ukraine</i>	315

PROBLEMS OF ONOMASTICS

Iwona Żuraszek-Ryś , <i>Onomastic symptoms of new identity</i>	347
Dominik Łukowiak , <i>Appellativization of proper names of literary origins (based on contemporary Polish language and students' slang)</i>	357

WPROWADZENIE

Prezentowany tom jest częścią szerszej zakrojonej refleksji o charakterze komunikologicznym, realizowanej w Zakładzie Komunikacji Językowej na Uniwersytecie Zielonogórskim. Jej wynikiem są już dwie publikacje. W 2009 roku ukazała się książka zbiorowa dotycząca normy w komunikacji, a w 2012 – monografia poświęcona świadomości językowej w komunikowaniu. Uznajemy triadę pojęciową: *norma – świadomość – tożsamość* za fundamentalną w nauce o komunikowaniu, zwłaszcza w badaniach o profilu językoznawczym, dlatego podejmujemy próbę wszechstronnej charakterystyki ostatniego z tych pojęć w niniejszym opracowaniu.

Tom składa się z kilku rozdziałów. W dwóch pierwszych prezentujemy zagadnienia teoretyczne, zarówno z perspektywy językoznawczej, jak i szerszej, komunikacyjnej. Zaczynamy od perspektywy językoznawczej, dlatego że po pierwsze język jest powszechnie uznawany za podstawowy czynnik kształtujący tożsamość, po drugie – dla współczesnej lingwistyki jest to pojęcie szczególnie ważne, po trzecie – oferta językoznawstwa w badaniach nad tożsamością jawi się jako szeroka i różnorodna.

W rozważaniach o tożsamości z perspektywy komunikacyjnej proponujemy trzy ciekawe jej koncepcje: deliberatywną, opartą na memotypie oraz wyrażoną w zewnętrznej metaforze w postaci Goffmanowskiej „twarzy”.

Kolejne dwa rozdziały oscylują wokół problematyki tożsamości narodowej oraz grupowej i jednostkowej. Są to w większości analizy tekstów, zróżnicowane zarówno ze względu na charakter materiału (od osiemnastowiecznej sylwy szlacheckiej przez dziewiętnastowieczne kazania po współczesne recenzje bibliofilskie i wpisy na forach internetowych), jak i podejście badawcze (z dominacją ujęć pragmatycznych). Ukazują one sposoby przejawiania się i kreowania tożsamości kolektywnej oraz uzyskiwania jej świadomości przez członków wspólnoty bądź odwrotnie – są świadectwem wybijania się przez jednostkę na autonomię.

Następnie prezentujemy problem tożsamości w dwóch różnych, bardzo rozległych obszarach dyskursywnych – w dyskursie internetowym i edukacyjnym. W tej części książki znajdzie się miejsce i na głos dydaktyka, i inżyniera, i medioznawcy.

W ostatnim rozdziale zawarliśmy studia empiryczne dotyczące tożsamości z perspektywy onomastycznej. Nazwy własne są najwyrazistszym wykładnikiem tożsamości

jednostki, odpowiadając na pytania: kim jestem i skąd pochodzę? Uwikłanie antroponimów, eponimów, geonimów, urbonimów w rzeczywistość społeczno-kulturową, w której funkcjonują na prawach nazw własnych lub pospolitych, to główny obszar refleksji autorów w tej sekcji. Jeden z nich, Dominik Łukowiak, to bardzo młody badacz, uczeń I Liceum Ogólnokształcącego w Zielonej Górze, zdobywca I miejsca na Olimpiadzie Literatury i Języka Polskiego w roku 2012. Jego pracę konkursową publikujemy jako formę wyróżnienia za wyjątkowe zacięcie językoznawcze i wnikliwość badawczą.

Zapraszamy do lektury tomu, wyrażając nadzieję, że artykuły w nim zawarte nie tylko zaspokoją oczekiwania poznawcze Czytelnika, ale będą także inspiracją do dalszej refleksji nad tożsamością jako zagadnieniem ściśle związanym z komunikacją międzyludzką.

Redaktorzy